

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

VIII. Quot sint Cœli, & Astra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

translatum esset, cum habeatur in Hæbreo liquecent, Respondit illos ita vertisse, ut ostenderent qualitatem celestis corporis. & Basilii in exam. hom. 1^a. sed de substantia cæli satisfaciunt ea nobis, quæ ab Isaia Propheta sunt dicta, qui vulgaribus verbis idoneum de ipsius natura sensum nobis aperuit, cum dixit, qui firmavit cælum, quasi fumum, id est, qui tenuem naturam, nec solidam, neque crassam ad cæli compositionem, & substantiam producit, &c.

LXXXV. Probatur 2°. quia non possunt ullæ maculæ solis cum cæli soliditate consistere: item cum illa vix explicari possunt, tam varii planetarum motus, modò infra, modò supra solem; item motus novorum cometarum, nisi pro singulis cometis & planetulis, qui indies ope tubi optici deteguntur, novos cælos somniare velis, ergo, &c.

LXXXVI. Obijcies 10. illud Iob. 37°. tu forsitam cum eo fabricatus es cælos, qui solidissimi, quasi ære fusi sunt, & Psalmo 32. verbo Domini cæli firmati sunt. Psalmo 101. extendens cælum sicut pellem. quæ consonant alteri loco ex Genesis 1°. ubi dicitur Deus divisisse aquas ab aquis per firmamentum medium; atqui scriptura debet sumi in sensu proprio, ubi sine absurdo potest, ergo, &c.

LXXXVII. Respondeo in primis ista non esse verba Iob, sed Eliu de quo Dominus dixit, quis est hic involvens sententias sermonibus imperitis? Iob cap. 38. deinde ly solidissimi non accipitur prout opponitur fluido aut liquido, alioqui videretur esse contradictio in terminis scripturæ: in qua dicuntur solidissimi & quasi ære fusi, id est, quasi æs fustum, quod est fluidum ac liquidum; sed prout opponitur fluidis ac liquidis minùs ære fuso solidis, sive rarioribus, qui sensus videtur omnino literalis & ad mætem septuaginta Interpretum ac Patrum supracitatorum: quoad aquas istas: vel ibi miraculose à Deo supra exigentiam suæ naturæ continentur, vel dicendum cælos esse sibi immediatè contiguos sine ulla aquarum elementarium inter-jacentia: ita D. Thom. in 2. dist. 14. q. 1. art. 1°. & 1^a. parte q. 68. art. 2°. item Rubius de cælo c. 3°. q. 7. Suarez. de opere sex dierum lib. 2°. c. 4°. & plures alii.

c. Obijcies 2°. si Cælum esset fluidum, deberent planetæ in illo esse penduli, & dum moverentur, summum ederent strepitum, contra experientiam, ergo, &c.

ci. Respondeo planetas non propriè dici pendulos, quia sunt in loco naturali: deinde quoad strepitum istum, hinc audiri non potest, si fiat, quod est valde incertum, quia à nobis longissimè distat.

D V B I V M VIII.

Quot sint Cæli & astra.

cii. D iversissimæ sunt in hoc puncto Astronomorum, & Philosophorum antiquorum sententiæ: prima, eaque communior, undecim statuit, septem scilicet inferiores pro planetis septem, quos Astronomi vocant astra errantia, eò quod non semper eandem distantiam inter se servant; unum, illudq; octavum, pro stellis fixis; nonum primum mobile; decimum glaciale; undecimum empyreum, pro quibus videri poterunt Ioannes de Sacrobosco, Clavius, Maginus, Appianus, &c. Secunda Magini triginta septem præter epicyclos. Tertia Basilidis Hæresiarchæ trecentos & amplius, sic quisque pro suo capto & libito: ut tamen hac in re obscura, clarius aliquid dicamus; sit

RESOLUTIO I.

ciii. D Ico 1°. sunt tantum tres cæli, æthereum, sive, ut aliis placet, æthereum, sydereum & empyreum. Pro hac sententia P. Borrius in sua Astronomia nova fol. 260. citat Augustinum Ambrosi, Damasci, Theodoretum & alios.

civ. Probatur 1°. ex Apostolo secundæ ad Corinth. 12. ubi dicit se raptum ad tertium cælum, id est empyreum; non verò cælum Veneris (ut nonnulli;) quia paulò post addit se raptum in paradysum Dei; atqui empyreum secundum omnes est omnium altissimum, ergo sunt tantum tres cæli, ipsum scilicet, & duo intra ipsum.

cv. Probatur 2°. quia multitudo parit confusio-nem, præsertim ubi per pauciora fieri potest totum, quod volunt antiquiores Astronomi & Philosophi per illos plures cælos fieri; quod sit in nostra opinione de cælorum fluiditate, & astrorum ac cælorum motu ab intrinseco, ergo, &c.

cvi. Obijcies 1°. auctoritatem Aristotelis aliter sentientis; deinde Theodreti, qui vult eos fabulis adhærescere, qui plures cælos numerant, quæ duos.

cvi. Respondeo auctoritatem Aristotelis, non ita attendi; quia in Libris de cælo pluries erravit; Theodoretus verò (præterquam alii cum pro se citent) loquitur de cælis infra cælum empyreum ad quos Astrologi per tubum opticum peringere possunt, qui duo tantum sunt, & cum aliunde empyreum procul dubio agnoscat, tres tantum nobiscum (ut patet) agnoscit.

RESOLUTIO II.

cvi. D Ico 2°. Planetæ ordinariè septem numerantur hoc versu comprehensa,

Cynthia, Mercurius, Venus, Sol, Mars, cum Iove Saturnus.
de quibus hæc rectè P. Telles p. 2. de cælo disp. 45. circa planetas paucula sunt reponenda. Primum igitur, infimum, terræque amicum, ut vicinum, sidus est Luna, quæ cursum suum peragit diebus viginti septem, horis octo: sequitur deinde Mercurius, qui solem individuo junctus consortio ambit, & propterea eodem ferè tempore cursum suum cum sole absolvit: post Mercurium Venus procedit, & eodem ferè temporis spatio, cum sole periodum suam conficit: admiranda verò nobis, Telescopii operâ, de Venere innotuerunt; nam juxta diversum modum, quo à sole illuminatur, diverso etiâ modo præfulget; primò corniculata; deinde dimidiata; postea gibbosa; ac demum plena: Sol deinde sequitur, qui proprium motum complet per Zodiacum diebus 365. horis quinque: minutis 49. Mars supra solem elevatus, circulum suum perficit duobus ferè annis: supra Martem communis Astronomorum sententia Iovem constituit; quia minorem exhibet paralaxim, quàm Mars, majorem tamen quàm Saturnus: ad idem signum à quo egreditur, revertitur annis ærè duodecim; septimum tandem locum obtinet Saturnus, duobus parvis stipatus comitibus, qui cum eo in linea æquatori parallela constituuntur, hic proprium motum conficit triginta ferè annorum decursu.

RESOLUTIO III.

cix. D Ico 3°. certum numerum stellarum vel præfigere, vanum est.

cx. Probatur, quia numerus stellarum & armarum maris, tanquam innumerabilis in scriptura pro-

proponitur ut Genes. 1. 50. *suspice cælum & numera stellas si potes & 25. ac 26. multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, & sicut arenam, quæ est in litore maris:* unde errant Astrologi, non nisi mille & viginti duas recensendo; sed turpius Tycho, dum septuaginta tantum numerat, nisi fortè voluerit dicere septuaginta millia & amplius; ergo, &c.

CXI. Adde stellas inerrantes in sex communiter classes distribui. Prima continet stellas quindecim. Secunda 44. Tertia 208. Quarta 474. Quinta 217. Sexta 49. stellæ autem illæ faciunt 12. præcipuas constellationes per Zodiacum juxta sequentes versus distributas:

Signa, Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo.

Libraque, Scorpius, Arcitenens, Capri, Amphora, Pisces. Constellatio autem est certus stellarum numerus effigiem aliquam, vel imaginem alicujus animalis, aut alterius rei repræsentans. Ita P. Telles loco Resol. 2. citato.

RESOLUTIO IV.

CXII. **D**ico 4. quælibet stella firmamenti est sine comparatione major globo terræ; quantum vero præcisè, difficulter dicitur: si

autem quæras, unde distantia magnitudo & situs astrorum colligatur? Resp. varia à Mathematicis adferri. Primo colligitur lunam esse inferiorem sole ex Ecclypsi. Item lunam esse minorem sole; quia nunquam toti orbi totum solem abscondit, sed solum aliquibus ejus partibus: secundo ex umbra, quam projiciunt corpora, colligitur lunam esse minorem terrâ, quia in illius umbra absconditur solem verò esse majorem, quia si esset minor, umbra, quam terra projicit, esset ipsa terrâ major, adeoque totum firmamentum nobis absconderet: si verò æqualis sol esset, umbra etiam terræ protenderetur per modum cylindri in infinitum, cujus utriusque contrarium docet experientia, umbra enim terræ in sycum sive pyramidem definit, & idcirco nulla stella nobis absconditur. Ex tanta vel tanta distantia motus proprii colligitur 3. distantia corporum: quo enim tardius aliquid movetur, eò amplius à nobis distat; hinc luna nobis proxima esse perhibetur, eò quòd celerrimè moveatur: Deinde ex aspectu ad tubum opticum; constat enim illud astrum, quod magis augetur tubi beneficio esse vicinius terræ.

DISPUTATIO VLTIMA.

De Influentiis & Activitate Caelorum in sublunaria.

DUBIUM I.

An Corpora cælestia agant in hac inferiora per influentias.

I. **A**nte Resolutionem Suppono 1. influentiam latè sumi pro quacumque qualitate ad productionem alicujus effectus efficienter concurrente: hic verò strictius accipi pro occulta quadam qualitate materiali à luce distinctâ, quæ variorum effectuum sit productiva, voceturque qualitas virtualis; quia scilicet diversos à se specie producit effectus, & in hoc à calore discrepat, quòd sensu externo non percipitur, nec in suis operationibus impediatur ab occursum corporum opacorum, ut lux, cui, quia corpora opaca resistunt nec se penetrare permittunt, in nostros antipodas, in absentia solis, dominari non licet.

II. Suppono 2. motum cæli non esse quidem adequatam rationem cur cælum agat, quia motus ut summum est via ad præsentiam localem, ut patet; esse tamen conditionem requisitam ad hoc ut ordinatè influat in sublunaria: si enim omnino quiesceret, ordo universi brevè perverteretur, & præstantissima animalia cito deficerent, vel calore nimio, vel frigore, ob continuatam solis absentiam: unde patet motum cæli esse necessarium ad ordinatam rerum generationem, conservationem, &c. unde sol dicitur esse vita sublunarium & etiâ ipsum cælum; quia applicat causas efficientes successivè diversis universi partibus, licet ipsum met non influat; sicque intelliges Aristotelem, dum multos cælo effectus attribuit.

III. Suppono 3. ex diversis conjunctionibus astrorum, quas Astrologi aspectus vocant, diversimodè temperari influentias per medium, ut etiam diversos effectus in materia, alioqui eodem

modo disposita, pariant: unde etiam quædam astra suis influentiis alia juvant, quasi sint in virtute cognata; alia impediunt, quæ habent diversas agendi vires; Ratio suppositi manifesta est: si enim singula astra habeant singulas virtutes proprias, illæ se mutuo impediunt, juvant, vel temperabunt, simul concurrente; & quia multam facit ad vim actionis applicatio agentis, temperabitur etiam eorum actio pro diversitate aspectus, id est, conjunctionis illorum astrorum inter se.

RESOLUTIO I.

IV. **D**ico 1. necesse est ponere in cælis virtutes quasdam distinctas à luce & calore, est D. Thomæ 2. de Cælo cap. 7. item quodlibet 6. art. 18. est etiam S. Bonaventuræ in 2. dist. 4. q. penultimâ. Alberti Magni ibidem dist. 15. q. 1. & 2. item Tolet. lib. 2. de Generatione q. 2. concl. 4. Conimb. 2. de Cælo cap. 3. q. 3. art. 2. Rubii ibidem q. 2. contra Picum Mirand. lib. 6. contra Astrologos cap. 50. & 60. & alios, quos sequitur Pereira tom. 1. in Genesim lib. 2. Disput. adversus Astrologos cap. 3. ratione 8. ubi virtutes illas, sive qualitates occultas, immerito vocat novitum inventum & ignorantia Asylum, cum ad eas pro virtute attractiva magnetis & succini, & torpescitiva torpedinis, omnes recurrant.

V. Probatur Resolutio primò Cælum est universale primum alterans, uti clare sequitur ex productione genitorum ex putri, gemmarum, auri, &c. ergo debet virtute continere quatuor primas qualitates; alioqui non posset per se loquendo adjuvare agentia inferiora in illis producendis, sed solum in producendo calore; subsumo: atqui per lucem & calorem, per se non habet vim producendi frigus & humiditatem, ergo, &c. præter lu-

Bb 2 ccm